

2019-03-20 14:47 CET

FUB kommenterar Socialstyrelsens lägesrapport 2019

Socialstyrelsens lägesrapport 2019 är publicerad. Lägesrapporten är en årlig rapport om tillståndet och utvecklingen för insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning. Nedan redogör FUB för delar av innehållet i rapporten. Vi lyfter även FUB:s förslag till åtgärder. FUB:s förslag överlämnades till Socialstyrelsen vid ett omvärldsmöte med Socialstyrelsens funktionshindersnämnd den 12 mars.

Saxat ur innehållet:

- **Insatserna för barn minskar**

Andelen LSS-insatser har minskat i de yngsta åldersgrupperna, dvs. insatser till barn i åldrarna 0-12 år. Socialstyrelsen menar att det kan bero på att insatserna beviljas allt senare och att föräldrarna får ta ett allt större ansvar. Det kan också bero på att informationen till föräldrar är otillräcklig när det gäller möjligheten att få stöd.

FUB efterlyser en analys av konsekvenserna på kort/lång sikt av att LSS-insatserna korttidstillsyn och korttidsvistelse minskar samt att insatsen avlösarservice endast har en svag ökning. Hur påverkar det barnet med funktionsnedsättning, övriga barn i familjen, möjligheten att hålla ihop familjen och familjens ekonomi?

- **Daglig verksamhet**

Daglig verksamhet är den insats enligt LSS som ökar mest. I oktober 2017

hade 37 500 personer insatsen. Många som har insatsen daglig verksamhet ger högt betyg till daglig verksamhet, visar SKL:s brukarundersökning 2018.

FUB efterlyser en ny kartläggning av daglig verksamhet. Senast Socialstyrelsen gjorde en kartläggning var 2008. FUB:s uppfattning är att de kvalitetsbrister som då observerades kvarstår eller har fördjupats. Workshopparna om daglig verksamhet vid FUB:s LSS-dagar 2017, visade att det är stora kvalitetsskillnader mellan olika dagliga verksamheter, ibland även i en och samma kommun. FUB:s slutsats är att de som är mest nöjda genomgående är personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning som har utflyttad daglig verksamhet på ett företag eller inom en kommunal förvaltning. I många dagliga verksamheter är ambitionsnivån skrämmande låg. Detta gäller särskilt personer med en mer omfattande intellektuell funktionsnedsättning. Många anhöriga, som deltog i FUB:s workshopp, beskrev dessa dagliga verksamheter som ”mer förvaring än verksamhet”.

- **Jämlik vård**

Personer med funktionsnedsättnings hälsa är sämre än övriga befolkningens. Socialstyrelsen visar att det fortfarande råder varierande förutsättningar för jämlik vård. För att vården för personer med funktionsnedsättning ska bli mer jämlik, behöver gruppen synliggöras mer i handlingsplaner för hur patienter ska få en jämlik vård. En fjärdedel av vårdcentralerna i Region Västerbotten har en handlingsplan för jämlik vård. Av dessa har drygt var tredje inkluderat personer med funktionsnedsättning.

Socialstyrelsen lyfter att medvetenheten har ökat de senaste två åren om jämlik vård för personer med funktionsnedsättning. Som exempel nämns SKL:s skrift *Hur skapar vi bättre hälsa för personer med funktionsnedsättning?*, som lyfter goda exempel och pekar ut möjliga vägar framåt.

FUB efterlyser riktlinjer om regelbundna hälsokontroller för personer som bor i bostad för vuxna enligt LSS. Hälsokontrollerna föreslås omfatta kontroll av syn- och hörsel, undersökningar för att förebygga bröst- och prostatacancer, blodprov och medicingenomgång).

- **Personer med flerfunktionsnedsättning**

Ett annat perspektiv på jämlik vård och hälsa är personer med

flerfunktionsnedsättning och deras närstående. Socialstyrelsen lyfter särskilt ett nyligen publicerat kunskapsstöd av Nationellt kunskapscentrum anhöriga, Nka, om hälsa för barn och unga med flerfunktionsnedsättning, med fokus på bl.a. fysisk aktivitet, sömn och munhälsa.

FUB efterlyser en uppföljning av hur barn, unga och vuxna med flerfunktionsnedsättning drabbas av de allt längre vårdköerna. Detta mot bakgrund av att de redan har en sämre hälsa än de flesta andra patientgrupper. FUB vill även se en utbildningsinsats om flerfunktionsnedsättning inom primärvården, förslagsvis lättillgängliga internetbaserade kurser.

- **Kvinnor med funktionsnedsättnings ökade utsatthet för våld**

Socialstyrelsen uppmärksammar att kvinnor med funktionsnedsättning har en högre våld utsatthet än kvinnor i övrigt. Det är vanligt att våldet upprepas och utövas i en nära relation. Kvinnor med funktionsnedsättning är även betydligt mer utsatta för övergrepp av vårdpersonal och andra vårdgivare.

Enligt Socialstyrelsen har våld eller hot om våld mot brukare (både män och kvinnor), förekommit på åtminstone omkring 40 procent av boenden för vuxna enligt LSS. Uppgifterna har lämnats av personal och inte av brukarna själva, varför det finns risk för ett visst mörkertal.

FUB föreslår att socialstyrelsen tar fram ett kunskapsstöd för personal i LSS-verksamheter om kvinnor med intellektuell funktionsnedsättnings ökade utsatthet för våld och övergrepp.

- **Personalens kunskap och kompetens**

Med rätt kompetens ökar förutsättningarna för att personalen ska bidra till insatser av god kvalitet. I 65 procent av landets boenden för vuxna enligt LSS har samtliga i personalgruppen en aktuell, individuell kompetensutvecklingsplan. Motsvarande andel i dagliga verksamheter är 71 procent. Socialstyrelsen visar även att i endast 36 procent av kommunerna har personal i daglig verksamhet tillgång till kontinuerlig handledning. Motsvarande för personal i bostad för vuxna är högre, 45 procent. I endast omkring hälften av landets dagliga verksamheter och boenden för vuxna har personalen erbjudits kompetensutveckling inom alternativ kompletterande

kommunikation, AKK.

FUB föreslår en nationell satsning på kompetensutveckling av baspersonal i LSS-verksamheter. Vi kommer inom kort lämna en hemställan om detta till regeringen. FUB anser även att Socialstyrelsens nuvarande allmänna råd (SOSFS 2014:2) om kunskap hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL eller LSS, istället omarbetas till tvingande föreskrifter.

FUB är en intresseorganisation som arbetar för att barn, ungdomar och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning ska kunna leva ett gott liv. FUB står för Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning. Vi är drygt 25 000 medlemmar i cirka 150 lokalföreningar runt om i landet. Personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga är medlemmar i FUB liksom många andra som delar vår grundsyn.

Kontaktpersoner

Eva Borgström

Presskontakt

Intressepolitisk samordnare

eva.borgstrom@fub.se

08-508 866 31

072-368 47 69